

Sosnowiec, 21 października 2014 r.

Syntetyczny opis wniosków z 2 recenzji opracowanych przez ekspertów – członków Komisji Certyfikacyjnej IV edycji Programu „Samorządowy Lider Edukacji” (2014)

Miasto Lublin

Lublin jest miastem na prawach powiatu, stolicą województwa lubelskiego. Lublin reprezentuje kategorię gmin miejskich powyżej 100 tys. mieszkańców. W ramach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” miasto poddaje się procesowi certyfikacji po raz czwarty. W toku certyfikacji dokonano analizy i oceny: 1) raportu samooceny opracowanego przez Gminę oraz innych dokumentów udostępnionych przez Miasto i jego jednostki w ramach oceny merytorycznej; 2) aktów prawa miejscowego odnoszących się do polityki oświatowej, w tym w szczególności „Strategii Rozwoju Lublina na lata 2013-2020”, statutów i regulaminów jednostek organizacyjnych realizujących zadania oświatowe, regulaminów stypendialnych itp.; 3) sprawozdań z realizacji zadań oświatowych; 4) informacji pozyskanych z instytucji nadzoru i kontroli; 5) danych statystycznych odnoszących się m.in. do wyników nauczania w szkołach i placówkach, dla których Gmina jest organem prowadzącym; 6) informacji pozyskanych od środowisk lokalnych, w tym interesariuszy zewnętrznych szkół i placówek oświatowych; 7) innych informacji na temat działań Gminy w sferze

oświatowej, dostępnych w domenie publicznej. Oceny Gminy dokonało niezależnie od siebie 2 recenzentów – członków Komisji Certyfikacyjnej.

Lublin jest miastem, które z uwagi na uwarunkowania geograficzne i społeczno-gospodarczo własnego rozwoju winno w szczególny sposób troszczyć się o progres w sferze oświatowej, a zadania z tym związane traktować priorytetowo jako źródło innowacyjności, szansę intensyfikacji wzrostu gospodarczego i modernizacji przestrzeni społecznej. W zgodnej opinii recenzentów w mieście mamy do czynienia z taką właśnie sytuacją – wspieranie oświaty, nauki i kultury, budowanie wieloobszarowych powiązań między sferą edukacyjną i gospodarczą oraz kreowanie rozwoju lokalnego z uwzględnieniem wyzwań związanych z emergencją społeczeństwa uczącego się i gospodarki opartej na wiedzy stanowi jeden z głównych priorytetów zarządzania publicznego w gminie, a realizowana strategia edukacyjna – przemyślana, całościowa, spójna i logiczna wewnętrznie, w pełni godna z uwarunkowaniami lokalno-regionalnymi – odpowiada najwyższym wymogom profesjonalnym i europejskim standardom jakościowej, zrównoważonej polityki lokalnej. Co więcej, z roku na rok działania miasta w dziedzinie edukacji ulegają intensyfikacji, zyskują na jakości, wzbogacają się o nowe, innowacyjne formy i narzędzia oraz są elastycznie dostosowywane do bieżących potrzeb, zgodnie z paradygmatami tzw. zarządzania dynamicznego. Ewaluacja polityki oświatowej Gminy, dokonywana m.in. poprzez coroczną certyfikację w Programie „Samorządowy Lider Edukacji”, dowodzi, iż wypracowane i wdrożone w mieście rozwiązania oświatowe cechuje walor trwałości, tak w zakresie stosowanych instrumentów, jak i osiągniętych rezultatów. W opinii recenzentów rozwiązania te, wśród których nie brakuje pomysłów autorskich i koncepcji „szytych na miarę” miasta Lublin, po raz kolejny uznać należy na za jedne z najbardziej innowacyjnych, nowoczesnych i oryginalnych, nie tylko w skali województwa

lubelskiego, ale w skali ogólnokrajowej. Autorów lokalnej polityki oświatowej wyróżnić należy za kreatywność, wizjonerstwo, umiejętność przewidywania przyszłości oraz budowania strategii rozwoju edukacji w taki sposób, aby skutecznie przygotować społeczność lokalną do owych wyzwań, rzetelnie identyfikowanych i diagnozowanych w perspektywie wieloletniej.

Kierunki rozwoju oświaty w Lublinie zdefiniowano w „Strategii rozwoju Lublina na lata 2013-2020”. Dokument ten stanowi jeden z najlepiej, najbardziej profesjonalnie przygotowanych dokumentów strategicznych poddawanych analizie w tegorocznej edycji Programu „Samorządowy Lider Edukacji”. Dokument opracowany został w sposób wzorcowy - metodologię budowania strategii oparto na zasadzie dążenia do zachowania spójności terytorialnej, m.in. poprzez ujęcie w szerokim aspekcie wszystkich możliwych uwarunkowań rozwojowych Miasta oraz kreowanie celów strategicznych i instrumentów ich osiągnięcia z uwzględnieniem sieci wzajemnych powiązań różnych aspektów przestrzeni publicznej, determinujących warunki i jakość życia mieszkańców (spójność gospodarcza, transportowa, ekologiczna, rozwojowa, społeczna). Ujęcie problematyki edukacyjnej w ramach tak zaprojektowanej strategii służy nie tylko prawidłowemu zdefiniowaniu jej celów, ale także wyraża dążenie do holistycznego zarządzania gminą, minimalizacji występujących w niej konfliktów przestrzennych oraz równoważenia różnic potencjałów rozwojowych pomiędzy poszczególnymi dzielnicami Lublina. Analiza zadań oświatowych sformułowanych w „Strategii...” pozwala zauważyć, że już dziś Gmina podejmuje większość działań ukierunkowanych na pełną realizację celów strategicznych w dziedzinie nauki i edukacji, dzięki czemu zadekretowane kierunki rozwoju są rzeczywistą praktyką, a nie li tylko potrzebą dokumentu strategicznego, a wskazane w opracowaniu, przewidywane efekty zarządzania publicznego lokalną

przestrzenią edukacji i nauki nie stanowią zbioru „pobożnych życzeń”, ale katalog w pełni realnych i możliwych do osiągnięcia postulatów. Recenzenci wysoko oceniają większość działań, które podejmuje miasto w ramach realizacji strategii oświatowej, w tym zwłaszcza zwiększanie funkcjonalności i atrakcyjności sieci przedszkoli i szkół, wspieranie rozwoju kwalifikacji nauczycieli, kreowanie szerokiej, zdywersyfikowanej i adekwatnej do wyzwań rynku pracy oferty edukacyjnej, wzbogacanie programów nauczania, motywowanie rodziców do korzystania z oferty edukacji pozaszkolnej oraz wspieranie współpracy samorządu i podległych mu jednostek z sektorem akademickim.

Z uwagi na fakt, iż Gmina Lublin poddaje się procesowi certyfikacji po raz czwarty, a zatem występuje o przedłużenie certyfikatu na kolejny rok, w bieżącej edycji Programu recenzenci skoncentrowali się przede wszystkim na działaniach JST w roku minionym (od poprzedniej, pozytywnie zakończonej certyfikacji), celem udzielenia odpowiedzi na pytania: czy rozwiązania stosowane przez gminę w polityce oświatowej, pozytywnie ocenione w poprzednich edycjach Programu, są kontynuowane, cechują się trwałością i systemowym charakterem?; czy w okresie obowiązywania certyfikatu przyznanego w roku 2013 Gmina wprowadziła kolejne, nowe, innowacyjne rozwiązania w ramach strategii oświatowej, a jeśli tak – jaka jest ich jakość, wartość, efektywność i na ile są zgodne z innymi obszarami polityki społecznej Lublina? Na wszystkie wskazane tu pytania recenzenci udzielili odpowiedzi jednoznacznie pozytywnych.

W tegorocznej edycji Programu recenzenci szczególnie wysoko oceniają działania Miasta na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego, uelastycznienia tej formy kształcenia oraz uwzględniania w rozwoju szkolnictwa zawodowego potrzeb uczniów niepełnosprawnych. Aktywność Gminy w tym zakresie ma

niezwykle istotne znaczenie w kontekście dostosowywania oferty edukacyjnej udostępnianej społeczności lokalnej do potrzeb i tendencji występujących na rynku pracy oraz wyzwań gospodarki wiedzy. Miasto Lublin aktywnie korzysta z możliwości stwarzanych przez reformę szkolnictwa zawodowego. W dniu 16 stycznia 2014 roku, na mocy Uchwały nr 958/XXXVII/2014 Rady Miasta Lublin w sprawie zmiany nazwy Lubelskiego Centrum Edukacji Zawodowej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, powołano Lubelskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, którego działalność zorientowana jest m.in. na prowadzenie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, podejmowanie działań w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej oraz kreowanie współpracy z pracodawcami i organizacjami pracodawców. W ramach projektów inwestycyjnych Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej w Lubelskim Obszarze Terytorialnym 2014-2020 ujęto utworzenie przy Centrum Inkubatora Przedsiębiorczości Młodych, skierowanego do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, a w ramach projektów nieinwestycyjnych przewidziano wsparcie kształcenia ustawicznego. W mieście wyraźnie postępuje proces implementacji nowej formy kształcenia, jaką stanowią kwalifikacyjne kursy zawodowe. W roku szkolnym 2013/2014 w szkołach i placówkach prowadzonych przez miasto Lublin w kursach z zakresu 15 kwalifikacji uczestniczyło 540 słuchaczy. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego oznacza to wzrost liczby kwalifikacji o 9, a słuchaczy o 303 (128 proc). Realizowane w Lublinie kursy zawodowe, których oferta została przez recenzentów poddana szczegółowej analizie, w opinii Komisji w pełni odpowiada wyzwaniom lokalnego rynku pracy i stanowi – wraz z innymi instrumentami polityki lokalnej (np. tworzenie przy Prezydencie Miasta zespołu reprezentującego cztery najważniejsze środowiska do kształcenia zawodowego, tj. pracodawców, urzędów pracy, podmiotów prowadzących kształcenie

zawodowe i szkół wyższych w celu proponowania konkretnych przedsięwzięć w dziedzinie kształcenia zawodowego) - wzorcowy przykład reakcji szkół i ich organu prowadzącego na potrzeby środowiska gospodarczego w skali lokalnej. Recenzenci zwracają przy tym uwagę, że projektem ukierunkowanym na rozwój kształcenia zawodowego towarzyszą działania mające na celu podnoszenie atrakcyjności tegoż kształcenia, popularyzowanie jego idei wśród mieszkańców, kreowanie modelu kształcenia zawodowego z wykorzystaniem instrumentarium konsultacji i partycypacji społecznej (przykładem m.in. organizacja konferencji „Szkola zawodowa – profesjonalizm i kompetencja” czy stosowanie narzędzi marketingu partnerskiego i partycypacyjnego public relations w kreowaniu postaw poparcia i zainteresowania kształceniem zawodowym), a nade wszystko – systematyczne podnoszenie jakości kształcenia zawodowego. Działania w tym ostatnim obszarze (szczególnie ważne) przynoszą już wymierne rezultaty, o czym świadczy m.in. liczba i ranga osiągnięć uczniów lubelskich szkół zawodowych: Technikum Elektroniczne im. Obrońców Lublina 1939 roku, wchodzące w skład Zespołu Szkół Elektronicznych w Lublinie, zajęło w bieżącym roku III miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Techników miesięcznika „Perspektywy”, potwierdzając w ten sposób swoją stałą obecność w ścisłej czołówce tego prestiżowego rankingu (w latach 2012-2013 Technikum zdobywało w nim I miejsce). Uczniowie szkół zawodowych prowadzonych przez miasto Lublin zdobyli 35 tytułów laureatów i finalistów w ogólnopolskich olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Inną formą uznania dla dotychczasowego dorobku szkół lubelskich w tym zakresie było powierzenie im organizacji zawodów szczebla centralnego dwóch olimpiad wiedzy: finału XXXVII Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej (Zespół Szkół Elektronicznych, Zespół Szkół Energetycznych im. prof. Kazimierza Drewnowskiego i Zespół Szkół Transportowo-Komunikacyjnych im. Tadeusza

Kościuszki) oraz finału XXVII Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych (Państwowe Szkoły Budownictwa i Geodezji im. Hieronima Łopacińskiego).

Mocną stroną polityki edukacyjnej miasta Lublin jest wprowadzanie rozmaitych form wsparcia ucznia niepełnosprawnego, co stanowi jeden z argumentów potwierdzających wysoką jakość realizowanej w mieście polityki społecznej *sensu largo* (za którą Lublin otrzymał wiele prestiżowych nagród, m.in. „Lodołamacze 2010”, wyróżnienie w plebiscycie „Miejsce Przyjazne Przyszłej Mamie” – 2012; wyróżnienie w konkursie „Miejsce Przyjazne Rodzicom i Dzieciom” – 2013; „Samorząd Równych Szans 2013”; „Samorząd Aktywny w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych” – 2013; wyróżnienie Ministra Pracy i Polityki Społecznej - 2013). Analiza działań Gminy w latach 2013-2014 dostarcza wielu argumentów potwierdzających, że miasto potrafi tworzyć szeroką ofertę kierowaną do dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi spowodowanymi niepełnosprawnością. Od 1 września 2013 r. w mieście rozpoczęło funkcjonowanie sześć nowych oddziałów integracyjnych Przedszkola nr 12 przy ul. Wolskiej 8 dla 120 dzieci, w tym dla 30 dzieci niepełnosprawnych; w roku 2014 przedszkole to wzbogaci się o dodatkowe 50 miejsc. Należy ponadto zauważyć, iż w ramach wdrażanego przez Gminę Lublin projektu „Razem możemy więcej” zakupiono dodatkowe wyposażenie dla sześciu oddziałów integracyjnych w Przedszkolu z Oddziałami Integracyjnymi nr 12 w Lublinie, w których realizowane są zajęcia dydaktyczno-wychowawcze oraz rewalidacyjno-wyrównawcze. Z myślą o dzieciach niepełnosprawnych w przedszkolu powstała dodatkowo Sala Doświadczenia Świata, wyposażona w różnorodne urządzenia stymulujące rozwój zmysłów. Wspieraniu edukacji ucznia niepełnosprawnego służą również wdrażane w Lublinie formy doskonalenia zawodowego nauczycieli, którzy – przy wsparciu samorządu, a nierzadko z inicjatywy organu prowadzącego – zdobywają

kompetencje z obszaru pedagogiki specjalnej. Ponadto recenzenci pozytywnie oceniają projekt utworzenia w mieście Centrum dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej i adaptacji na ten cel budynku przy ul. Wyścigowej.

W ostatnich kilku latach znacząco wzrosły potrzeby rodziców dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie zapewnienia ich dzieciom profesjonalnych i wzbogaconych oddziaływań wychowawczo-opiekuńczych. Jak zauważa Gmina w ankiecie samooceny, „wzrost świadomości rodziców na temat znaczenia instytucjonalnych oddziaływań na małe dziecko dla jego dalszego rozwoju i przyszłej kariery życiowej spowodował wzrost wymagań rodziców w sferze jakości pracy i oferty przedszkoli dla ich dzieci”. W opinii recenzentów miasto potrafi na te wymagania skutecznie odpowiedzieć, o czym świadczy m.in. utworzenie w 2014 roku nowego Przedszkola nr 86 w dzielnicy Sławin (dla 100 dzieci), utworzenie pierwszego w Lublinie Zespołu Przedszkolnego nr 1 czy realizacja wielu interesujących i wartościowych projektów edukacyjno-rozwojowych adresowanych do ucznia przedszkolnego (dla przykładu - od roku 2013/2014 pięć lubelskich przedszkoli, we współpracy z Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, rozpoczęło wdrażanie innowacji pedagogicznej „Dar zabawy Froeble’a”, mającej na celu budowanie podstaw merytorycznych, metodycznych i organizacyjnych do rozwijania kompetencji kluczowych u dzieci w wieku przedszkolnym).

We wszystkich dotychczasowych edycjach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” recenzenci oceniający Lublin podkreślali, iż miasto potrafi zapewnić swoim młodym mieszkańcom niezwykle szeroką, nowatorską, wszechstronną, innowacyjną i atrakcyjną ofertę edukacyjno-rozwojową, zarówno na poziomie „szkolnym” (profile oddziałów, autorskie ścieżki kształcenia, innowacje pedagogiczne, wzorcowa oferta zajęć pozalekcyjnych), jak „pozaszkolnym” (oferta miejskich placówek kultury, ośrodków sportowych,

aktywność organizacji pozarządowych, w tym aktywność w ramach realizacji zadań publicznych zleczanych przez gminę). W toku bieżącej certyfikacji recenzenci zwracają uwagę, że wartość tej oferty nie tylko została utrzymana, ale twórczo pomnożona, głównie w obszarze sportowo-rekreacyjnym. Na poziomie szkół, obok zajęć lekcyjnych z wychowania fizycznego, prowadzone są zajęcia sportowe na skale wykraczającą poza „standard” i praktykę innych miast - w 79 szkołach i placówkach realizowane są 863 godziny tygodniowo zajęć tego typu, w których udział bierze ok. 7892 uczniów szkół. Miasto Lublin organizuje także kolejne oddziały sportowe, które w roku szkolnym 2013/2014 funkcjonują już w 8 szkołach, w łącznej liczbie 20, a uczęszcza do nich 425 uczniów. W roku szkolnym 2014/2015 planowany jest dalszy wzrost liczby oddziałów sportowych – 32 oddziały będą działać w 13 szkołach. Recenzenci doceniają również, iż w roku szkolnym 2013/2014 Miasto Lublin realizowało pilotażowy program nauki pływania w lubelskich szkołach podstawowych, w ramach którego z bezpłatnych zajęć na basenie korzystali uczniowie klas II. Program ten, realizowany pod hasłem „Umiem pływać będę zdrowy” i zorientowany na propagowanie zdrowego stylu życia i promowanie wśród dzieci aktywnego spędzania wolnego czasu, będzie kontynuowany.

W opinii recenzentów dokonujących ewaluacji Gminy Lublin w IV edycji Programu „Samorządowy Lider Edukacji”, oprócz przywołanych powyżej obszarów, na pozytywną ocenę zasługują: 1) stan i rozwój (stałe kontynuowany) bazy materialnej szkół i placówek oświatowych; 2) obowiązujący w mieście i rozbudowywany system wsparcia ucznia zdolnego; 3) polityka rozwoju zasobów kadrowych (kapitału ludzkiego) w oświacie; 4) konsekwentne działania w zakresie kreowania podstaw społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania cyberwykluczeniu. Recenzenci zwracają również uwagę na wieloobszarową i przynoszącą wymierne korzyści

współpracę międzynarodową Lublina w obszarze edukacji, nauki i kultury oraz utrzymującą się na stałe wysokim poziomie absorpcję środków unijnych na cele edukacyjne, w tym szczególnie cenne z punktu widzenia kreowania kapitału społecznego projekty „miękkie”, realizowane w szkołach i placówkach oświatowych (w tym placówkach kształcenia zawodowego – m.in. projekt „Już czas na staż”, w ramach którego pracownie szkolne zostaną wyposażone w sprzęt o wartości ogółem około 2,5 mln zł).

Miasto Lublin wypracowało nowoczesny, wysoce efektywny model polityki edukacyjnej, tworząc pozytywny, sprzyjający kreatywności i zaangażowaniu społecznemu (zgodnie z ideą „Miasta w dialogu”) klimat dla osób i instytucji chcących inwestować w oświatę, zarówno poprzez wspomaganie szkół prowadzonych przez miasto, jak i w formie samodzielnych działań w sferze oświaty i wychowania. Pod względem jakości polityki oświatowej samorząd Lublina plasuje się w ścisłej czołówce polskich miast, z powodzeniem może też rywalizować w tej kategorii z wieloma aglomeracjami zachodniej Europy. Wszystkie przywołane powyżej argumenty w pełni uzasadniają nadanie Lublinowi, po raz kolejny, certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” jako miastu spełniającemu – na najwyższym poziomie – wszystkie kryteria akredytacyjne niniejszego Programu.